

Ικανότητες Διαπολιτισμικής Κατανόησης

Επιμέλεια σημειώσεων:
Ελένη Μοσχοβάκη & Σεβαστή Παϊδα

Χίος, Μάρτιος 2017

«Έχω ένα όνειρο ότι μια μέρα αυτό το έθνος θα ξεσηκωθεί και θα ζήσει το αληθινό νόημα της πεποίθησής του: “Θεωρούμε αυτές τις αλήθειες ανταπόδεικτες, ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν δημιουργηθεί ίσοι”.

Έχω ένα όνειρο ότι μια μέρα στους κόκκινους λόφους της Τζόρτζια, οι γιοί των πρώτων σκλάβων και οι γιοί των πρώτων ιδιοκτητών θα μπορέσουν να καθίσουν μαζί στο τραπέζι της αδελφότητας.

Έχω ένα όνειρο ότι μια μέρα ακόμη και η Πολιτεία του Μισισίπι, μια έρημη πολιτεία, πνιγμένη από τη λάβρα της αδικίας και της καταπίεσης, θα μεταμορφωθεί σε μια όαση ελευθερίας και δικαιοσύνης.

Έχω ένα όνειρο ότι τα τέσσερα παιδιά μου μια μέρα θα ζήσουν σε ένα έθνος, όπου δε θα κριθούν από το χρώμα του δέρματος τους, αλλά από το περιεχόμενο του χαρακτήρα τους.

Έχω ένα όνειρο σήμερα.

Έχω ένα όνειρο ότι μια μέρα η πολιτεία της Αλαμπάμα ... θα μεταμορφωθεί σε μια πολιτεία, όπου τα μικρά μαύρα αγόρια και κορίτσια θα μπορέσουν να πιαστούν χέρι με χέρι με τα μικρά λευκά αγόρια και κορίτσια και να περπατήσουν μαζί σας αδελφές και αδελφοί.

Έχω ένα όνειρο σήμερα.

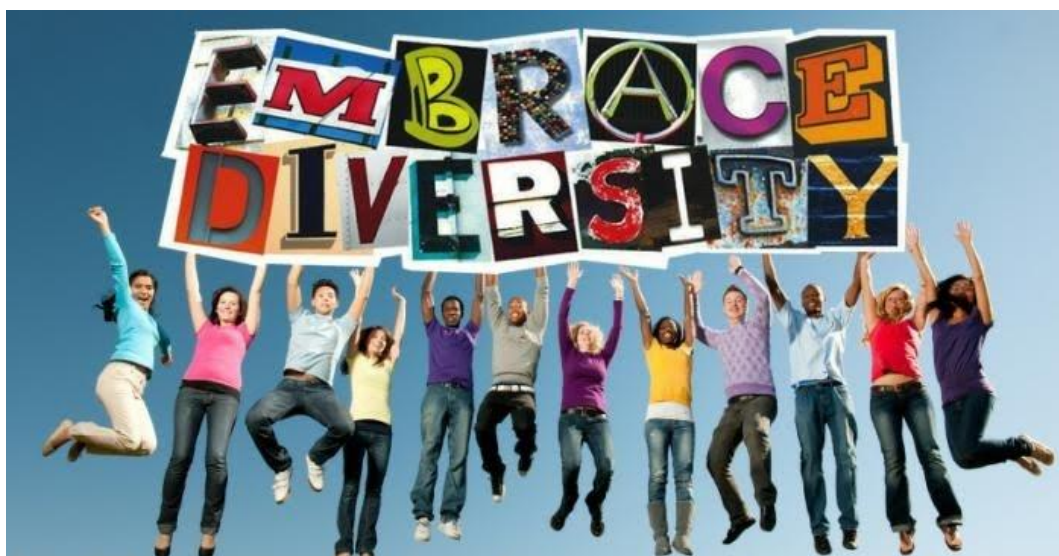
Έχω ένα όνειρο ότι μία ημέρα κάθε κοιλάδα θα εξυψωθεί και κάθε λόφος και βουνό θα χαμηλώσει, τα ανώμαλα μέρη θα γίνουν επίπεδα και τα κυρτά θα γίνουν ίσια και ότι η δόξα του Κυρίου θα αποκαλυφθεί και πως όλα τα έμβια θα τη δουν από κοινού.»

Απόσπασμα από την ιστορική ομιλία του Μάρτιν Λούθερ Κινγκ

28 Αυγούστου 1963 Ουάσινγκτον Η.Π.Α.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α΄	Σtereότυπα και προκαταλήψεις.	2
Β΄	Ικανότητες διαπολιτισμικής κατανόησης. Δραστηριότητες του σεμιναρίου:	4
	Δραστηριότητα 1.	6
	Δραστηριότητα 2.	13
Γ΄	Δραστηριότητα 3.	13
	Δραστηριότητα 4.	14
	Δραστηριότητα 5.	15
Δ΄	Βιβλιογραφία - Ιστοσελίδες.	16
Ε΄	Παράρτημα: Τα ανθρώπινα δικαιώματα.	18

Οι σημειώσεις περιλαμβάνουν τις παρουσιάσεις και τις δραστηριότητες των επιμορφωτικών σεμιναρίων που πραγματοποιήθηκαν στο Βούρειο Δημοτικό Σχολείο Λιβαδίων στις 8-14 Μαρτίου 2017 στα οποία συμμετείχαν όλες/όλοι οι νηπιαγωγοί που υπηρετούν στα Νηπιαγωγεία της Χίου.

Α' ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ

*Οι άντρες κολυμπούν γρηγορότερα από τις γυναίκες.
Οι κάτοικοι της Σουηδίας είναι ψηλοί, ξανθοί, με γαλανά μάτια.*

Οι παραπάνω προτάσεις έχουν κοινά χαρακτηριστικά:

- * Αποτελούν γενικεύσεις.
- * Πολλοί άνθρωποι τις πιστεύουν.
- * Το περιεχόμενό τους δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.

Με τις διαδικασίες της κατηγοριοποίησης και της γενίκευσης ο εγκέφαλός μας οργανώνει τα αμέτρητα ερεθίσματα που δέχεται από παντού. Επομένως, ο ανθρώπινος νους διαμορφώνει αυτόματα κοινωνικές κατηγορίες και δημιουργεί στερεότυπα συχνά με ασυνείδητο τρόπο. Τα στερεότυπα συνιστούν ένα σύνολο πεποιθήσεων, υπεραπλουστευμένων γενικεύσεων, για μια ομάδα ή ένα άτομο (Der Heijde, 1997). Λειτουργούν ως “εικόνες στο μυαλό μας”, “χάρτες του κόσμου”, που επιτρέπουν στους ανθρώπους να χειρίζονται τον όγκο των πληροφοριών και να μειώνουν τη γνωστική πολυπλοκότητα της πραγματικότητας. Με τη διαδικασία των στερεότυπων αποδίδονται χαρακτηριστικά σε άτομα μόνο και μόνο επειδή ανήκουν σε μια συγκεκριμένη ομάδα. Για παράδειγμα:

- * *ανάπηροι = δυστυχημένοι.*
- * *τσιγγάνοι = βρώμικοι.*
- * *ψυχικά ασθενείς = επικίνδυνοι.*

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι τα στερεότυπα δεν είναι παρά απλές γενικεύσεις που σχεδόν ποτέ δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Η ικανότητα του ανθρώπου ωστόσο να στέκεται κριτικά απέναντι σε στερεότυπα δεν είναι εύκολη. Μόλις τοποθετήσουμε ένα άνθρωπο σε μια κατηγορία, συνήθως βγάζουμε αυθαίρετα συμπεράσματα γι' αυτόν.

Επιπρόσθετα, από τη στιγμή που έχει εγκαθιδρυθεί μια σταθερή ιδέα για μια κοινωνική κατηγορία, υπάρχει η τάση να μπλοκάρεται κάθε νεοεισερχόμενη πληροφορία, επομένως, τείνουμε να μην αποδεχόμαστε οτιδήποτε δεν ταιριάζει με την εικόνα που έχουμε για το συγκεκριμένο άτομο.

Οι κίνδυνοι αυξάνονται όταν εμπλέκονται συναισθήματα καθώς δημιουργούνται αρνητικές ή θετικές στάσεις απέναντι σε συγκεκριμένες κοινωνικές κατηγορίες. Όταν μια στερεοτυπική πεποίθηση είναι καλά εδραιωμένη στο μυαλό μας και σε αυτή προσκολλώνται τα θετικά ή αρνητικά μας συναισθήματα, τότε γίνεται προκατάληψη. Προκατάληψη αποτελεί κάθε θετική ή αρνητική αξιολόγηση ενός ατόμου με βάση την υπαγωγή του σε μια ομάδα.

Η προκατάληψη εδραιώνει τη δική της παράλογη λογική. Μια τέτοια διαδικασία έχει ως αποτέλεσμα τη διαστρέβλωση της πραγματικότητας, και αυτό αναπόφευκτα επηρεάζει τη συμπεριφορά μας προς τους άλλους (Der Heijde, 1997).

Όταν τα άτομα γνωρίζουν ότι ο παρατηρητής έχει αρνητική εικόνα για αυτά βιώνουν στερεοτυπική απειλή (φόβο ότι θα επιβεβαιώσουν το στερεότυπο). Ο φόβος όμως αυτός συχνά οδηγεί το άτομο να φέρεται με τον τρόπο που

προβλέπει το στερεότυπο και αυτό με τη σειρά του να επιβεβαιώνει το αρχικό στερεότυπο του παρατηρητή (φαινόμενο αυτοεκπληρούμενης προφητείας) (Schacter, Gilbert & Wegner, 2012).

Υπάρχει τρόπος να αντιμετωπίσουμε τα στερεότυπα ή τις προκαταλήψεις μας; Αρχικά χρειάζεται να συνειδητοποιήσουμε ότι ως άτομα φέρουμε στερεότυπα και προκαταλήψεις τα οποία επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζουμε και σκεπτόμαστε για τον άλλον. Στη συνέχεια, να είμαστε σε θέση να αμφισβητούμε τις αρχικές μας αντιλήψεις με κριτικό τρόπο. Τέλος, να αναπτύξουμε τις επικοινωνιακές μας δεξιότητες και να έχουμε τη διάθεση να συσχετιστούμε με άτομα άγνωστα ή διαφορετικά από εμάς.

Β' ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ¹

Η προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου και της αρμονικής συμβίωσης απαιτεί ο σύγχρονος πολίτης να κατέχει συγκεκριμένες στάσεις συναισθήματα, γνώσεις και δεξιότητες και να υιοθετεί συμπεριφορές που τον διευκολύνουν στην επικοινωνία και κατανόηση του «άλλου». Η απόκτηση των ικανοτήτων διαπολιτισμικής κατανόησης αποτελεί σημαντική εκπαιδευτική προτεραιότητα. Συμβάλει στην προσωπική ανάπτυξη του κάθε πολίτη και διασφαλίζει την ειρηνική συμβίωση ατόμων με διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα.

Στάσεις και συναισθήματα.

- Αναγνώριση της ταυτότητας :
Παρατηρούμε τις διαφορετικές ταυτότητες που φέρουν οι άλλοι και αποδεχόμαστε τις αξίες και τις αντιλήψεις τους.
- Σεβασμός προς του άλλους:
Δείχνουμε περιέργεια για τους άλλους και είμαστε πρόθυμοι να αμφισβητούμε αυτό που συνήθως εμείς θεωρούμε δεδομένο ή φυσιολογικό.
- Να επιδεικνύουμε ενσυναίσθηση:
Να μπορούμε να δούμε τα πράγματα από την οπτική γωνία του άλλου, να διακρίνουμε τις σκέψεις και τα συναισθήματά του.
- Να αναγνωρίζουμε τα θετικά και τα αρνητικά συναισθήματα και να τα συνδέουμε με στάσεις και γνώσεις.
- Ανοχή στο διαφορούμενο:
Άνθρωποι από διαφορετικές κουλτούρες έχουν διαφορετικές αντιλήψεις και αξίες, επομένως μπορεί να υπάρξουν διαφορετικές οπτικές γωνίες και ερμηνείες για μια δεδομένη κατάσταση.

Συμπεριφορά.

- Να είμαστε ευέλικτοι:
Να προσαρμόζουμε ανάλογα τη συμπεριφορά μας σε νέες καταστάσεις καθώς και στο τι προσδοκούν οι άλλοι άνθρωποι από εμάς.
- Να είμαστε ευαίσθητοι στον τρόπο επικοινωνίας:
Να αναγνωρίζουμε τους διαφορετικούς τρόπους ομιλίας και επικοινωνίας που υπάρχουν σε άλλες γλώσσες και άλλους τρόπους χρήσης της ίδιας γλώσσας.

Γνώσεις και Δεξιότητες

- Να έχουμε γνώσεις για τους άλλους:
Πληροφορίες για τους ανθρώπους που κάποιος συναντά (π.χ. πώς και γιατί είναι εκεί αυτοί που είναι).
- Να ανακαλύψουμε γνώσεις:

¹ Προσαρμογή από το http://www.coe.int/t/dg4/autobiography/Source/AIE_en/AIE_context_concepts_and_theories_en.pdf σελ. 23-25.

Να χρησιμοποιούμε δεξιότητες για να γνωρίσουμε αυτόν με τον οποίο ερχόμαστε σε επαφή και να χρησιμοποιούμε αυτές τις δεξιότητες σε ανάλογες καταστάσεις.

- Να ερμηνεύουμε και να κάνουμε συσχετισμούς:
Βλέποντας ομοιότητες και διαφορές να κατανοούμε τους ανθρώπους, τους τόπους ή τα πράγματα σχετίζοντάς τους με οικεία άτομα, περιοχές, πράγματα τους οικείου μας περιβάλλοντος.
- Να είμαστε κριτικοί:
Να παρατηρούμε πώς οι άλλοι σκέφτονται και ενεργούν, να αποστασιοποιούμαστε από τον τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς μας και να είμαστε ικανοί να εξηγούμε τις αξιολογήσεις κρίσεις που υιοθετεί κάποιος για μας.
- Να συνειδητοποιούμε τις δικές μας υποθέσεις, προσχηματισμένες αντιλήψεις, στερεότυπα και προκαταλήψεις.

Δράση.

- Αναλαμβάνουμε δράση:
Ως συνέπεια των παραπάνω να είμαστε πρόθυμοι και ικανοί να συσχετιζόμαστε με άλλους ανθρώπους και να προσπαθούμε να κάνουμε τα πράγματα διαφορετικά και καλύτερα.

Γ' ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ

Δραστηριότητα 1.

Χωριστήκαμε σε ομάδες ανάλογα με τα κομμάτια πάζλ που έπαιρνε το κάθε άτομο. Το κάθε πάζλ αφορούσε μια σημαντική προσωπικότητα της ανθρώπινης ιστορίας, η βιογραφία του/της οποίας συζητήθηκε στο πλαίσιο της ομάδας. Στη συνέχεια ο εκπρόσωπος της κάθε ομάδας παρουσίασε στην ολομέλεια την προσωπικότητα με την οποία ασχολήθηκε και επακολούθησε συζήτηση στην ολομέλεια.

Συζητήσαμε για τη συνεισφορά τους στην ανθρώπινη ιστορία και ότι υπάρχουν φορές που απλοί άνθρωποι με το έργο τους αλλάζουν τον τρόπο αντίληψης των πραγμάτων και συμβάλουν σε αλλαγές ως προς τον τρόπο οργάνωσης της κοινωνίας μας (π.χ. την κατάργηση των φυλετικών διαχωρισμών, το δικαίωμα των γυναικών στην εκπαίδευση). Επίσης, πολλοί από αυτούς αγωνίστηκαν με μη βίαιους τρόπους για την κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ο λόγος που επιλέξαμε να χωρίσουμε ομάδες με τον τρόπο αυτόν ήταν για να πάρουμε αφορμή και να μιλήσουμε για ανθρώπους ορόσημα, που συντέλεσαν με τη ζωή, τους αγώνες και τη στάση τους σε αλλαγές στην κοινωνία. Θα μπορούσαμε να επιλέξουμε άλλους ακτιβιστές (π.χ. ο Milk. Ακτιβιστής για τα δικαιώματα των ομοφυλόφιλων) καθώς θεωρείται ότι ζητήματα διαπολιτισμικότητας εντάσσονται στη θεματική των Σπουδών Ειρήνης. Κάτω από την ομπρέλα των Σπουδών Ειρήνης συμπεριλαμβάνονται θέματα που αφορούν δικαιώματα γυναικών (συμμετοχή στα κοινά, δικαίωμα αυτοπροσδιορισμού κ.λπ.), ενεργητική αντίσταση με μη βίαιο τρόπο, διασφάλιση πρόσβασης σε άτομα με αναπηρίες και με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό, συμπερίληψη (διαφορών γλώσσας, θρησκείας, κοινωνικής τάξης, ανισοτήτων, ταυτοτήτων) και σεβασμό μη ανθρώπινων όντων (φυτών & ζώων).

Martin Luther King²

Ο Μάρτιν Λούθερ Κινγκ ο νεώτερος (1929 - 1968) ήταν Αμερικανός ιερέας των Βαπτιστών, ειρηνιστής και οπαδός της δράσης μέσω της μη βίαιης αντίστασης, ηγέτης του αφροαμερικανικού Κινήματος για τα πολιτικά δικαιώματα των μαύρων. Το 1961 εμπύχωσε την εκστρατεία “Επιβάτες για την Ελευθερία”, την κινητοποίηση που έφερε και το πραγματικό τέλος στους φυλετικούς διαχωρισμούς σε όλα τα μέσα μαζικής μεταφοράς.

Το 1962 ηγήθηκε της «Πορείας στην Ουάσινγκτον» και εκεί εκφώνησε την ιστορική ομιλία του που ξεκινά με τη φράση «Έχω ένα όνειρο...», στην οποία περιγράφει το όραμά του για ισότητα στην αμερικανική κοινωνία. Στις 14 Οκτωβρίου του 1964 του απονεμήθηκε το Βραβείο Νόμπελ για τους αγώνες του υπέρ των πολιτικών δικαιωμάτων των μαύρων μέσω ειρηνικών διαμαρτυριών. Το 1965 ηγήθηκε της πορείας από τη Σέλμα στο Μοντγκόμερυ, διαμαρτυρία για τη μη εκχώρηση του δικαιώματος ψήφου στους μαύρους.

Στα τελευταία χρόνια της ζωής του μίλησε εναντίον του πολέμου στο Βιετνάμ, κριτικάροντας σφοδρά την αμερικανική κυβέρνηση και το 1967 εκφώνησε τον επίσης περίφημο λόγο του «Πέρα από το Βιετνάμ». Δολοφονήθηκε στις 4 Απριλίου του 1968 στο Μέμφις του Τενεσσή. Ο Κινγκ έλαβε μετά θάνατον πολλές διακρίσεις όπως το *Προεδρικό Μετάλλιο για την Ελευθερία* και το *Χρυσό Μετάλλιο του Κογκρέσου*. Το 1986 η 15^η Ιανουαρίου (ημέρα της γέννησής του) ανακηρύχθηκε επίσημη εορτή στις Η.Π.Α.

² Προσαρμογή από το

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%AC%CF%81%CF%84%CE%B9%CE%BD_%CE%9B%CE%BF%CF%8D%CE%B8%CE%B5%CF%81_%CE%9A%CE%B9%CE%BD%CE%B3%CE%BA

Καλλιρόη Παρρέν³

Γεννημένη το 1861 στην Κρήτη, αποφοίτησε από το Αρσάκειο με βαθμό «Άριστα». Αμέσως μετά την αποφοίτησή της, για δύο χρόνια έγινε Διευθύντρια του Παρθεναγωγείου της ελληνικής κοινότητας στην Οδησό. Παντρεύεται τον εκδότη Παρρέν.

Στις 8 Μαρτίου 1887 αποφάσισε να εκδώσει την εβδομαδιαία εφημερίδα «*Εφημερίς των Κυριών*», η οποία αποτελούσε το πρώτο γυναικείο έντυπο στην ελληνική επικράτεια και την καθιέρωσε ως την πρώτη Ελληνίδα δημοσιογράφο και εκδότρια. Η πρώτη γυναικεία εφημερίδα γνώρισε τη μεγάλη ανταπόκριση του κόσμου, φτάνοντας τα 5.000 αντίτυπα, εντός και εκτός Ελλάδος το 1892, ενώ πρωτοστάτησε σε κινήματα υπέρ των γυναικών, με αποκορύφωμα την υποβολή στην κυβέρνηση Τρικούπη 2.850 υπογραφών γυναικών υπέρ της γυναικείας εκπαίδευσης. Η κυκλοφορία της εφημερίδας, συνεχίστηκε χωρίς διακοπή για 31 χρόνια. Η ίδια η Καλλιρόη Παρρέν εξορίστηκε στην Ύδρα από τον Μάρτιο του 1917 μέχρι τον Νοέμβριο του 1918 «*διά τας πολιτικές πεποιθήσεις της*».

Η πολυγραφότατη Καλλιρόη Παρρέν άφησε πίσω της, ως κληρονομιά, ένα πλούσιο συγγραφικό έργο, με σημαντικότερα έργα της την «*Ιστορία της γυναικός*». Συμμετείχε ενεργά σε διεθνή γυναικεία συνέδρια ανά τον κόσμο και διακήρυττε την ανάγκη εξασφάλισης παιδείας και εργασίας για τις γυναίκες, ως βασικές προϋποθέσεις για την πνευματική και πολιτική τους ισοτιμία και χειραφέτηση.

Η Καλλιρόη Παρρέν έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην κατοχύρωση του δικαιώματος του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι στις γυναίκες. Η πρώτη της προσπάθεια έγινε το 1895, όταν απευθύνθηκε στον τότε πρωθυπουργό Χ. Τρικούπη, ζητώντας την κατοχύρωση των πολιτικών δικαιωμάτων των γυναικών. Η κατοχύρωση του δικαιώματος ψήφου στις γυναίκες άργησε πολύ να χορηγηθεί και η Καλλιρόη Παρρέν είχε τη ατυχία να μην δει ποτέ το όνειρό της για τη γυναικεία χειραφέτηση να γίνεται πραγματικότητα στην πολιτική σκηνή της χώρας. Η καθολική ψήφος στις γυναίκες (ανεξάρτητα από τάξη, μόρφωση) κατοχυρώθηκε το 1952, ενώ η Παρρέν είχε πεθάνει το 1940.

³ Προσαρμογή από το <http://tvxs.gr/news/%CF%83%CE%B1%CE%BD-%CF%83%CE%AE%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B1/%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B9%CF%81%CF%81%CF%8C%CE%B7-%CF%80%CE%B1%CF%81%CF%81%CE%AD%CE%BD-%CF%83%CE%B1%CE%BD-%CF%83%CE%AE%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B1-%C2%AB%CE%AD%CF%86%CF%85%CE%B3%CE%B5%CE%B2%BB-%CE%B7-%CF%80%CF%81%CF%8E%CF%84%CE%B7-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%AF%CE%B4%CE%B1-%CF%86%CE%B5%CE%BC%CE%B9%CE%BD%CE%AF%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%B1>

Μίλτος Κουντουράς⁴

Ο Μίλτος Κουντουράς γεννήθηκε στο Σκόπελο της Λέσβου.

Φοίτησε στη Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών και από το 1915 μέχρι το 1923 εργάζεται ως εκπαιδευτικός. Το 1922 τον βρίσκει στρατιώτη στο Μικρασιατικό Μέτωπο.

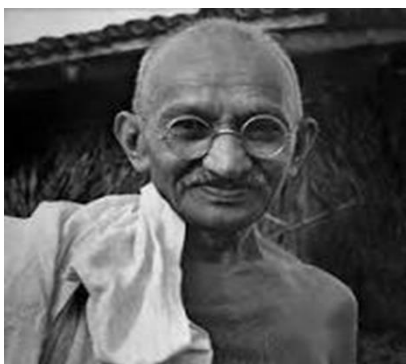
Το 1923 με κρατική υποτροφία φεύγει για μεταπτυχιακές σπουδές στη Γερμανία όπου σπουδάζει Παιδαγωγική-Διδακτική και Ψυχολογία.

Επιστρέφει στην Ελλάδα στα τέλη του 1926 και διορίζεται διευθυντής στο Διδασκαλείο Θηλέων Θεσσαλονίκης (Δ.Θ.Θ.) που το διηύθυνε μέχρι το 1930. Εφαρμόζει πρωτοποριακές μεθόδους διδασκαλίας που προωθούσαν την κριτική σκέψη και την αυτενέργεια των μαθητριών στην εργασία, χειρωνακτική και πνευματική. Ωστόσο, δεν άργησαν να ξεσπάσουν "σκάνδαλα" του Δ.Θ.Θ. το 1928. Οι κατηγορίες εναντίον του Κουντουρά αφορούν: την περιφρόνηση προς την παράδοση, την αχαλίνωτη ελευθερία προς τις μαθήτριες, τις ομιλίες «*περί ήβης, φυσικών ορμών [...]*». Βγαίνει απαλλακτικό πόρισμα και συνεχίζει να εργάζεται στο ΔΘΘ μέχρι το 1930, οπότε και διορίζεται σύμβουλος στο Εκπαιδευτικό Γνωμοδοτικό Συμβούλιο. Το 1931 δημοσιεύει στην εφημερίδα *Μακεδονία* της Θεσσαλονίκης άρθρο με τον τίτλο «*Η διαμαρτυρία ενός ανθρώπου, η αγανάκτηση ενός παιδαγωγού*». Για το άρθρο αυτό καλείται σε απολογία και τιμωρείται με «ποινή επιπλήξεως» από τον Υπουργό Παιδείας Γ. Παπανδρέου. Το 1933 απολύεται από το Εκπαιδευτικό Γνωμοδοτικό Συμβούλιο και το 1936 εκδίδει το περιοδικό *Παιδεία*. Την ίδια χρονιά παντρεύεται την Ολυμπία Δημούλα και αποκτά ένα γιο, το Λίνο. Πεθαίνει το 1940 στο νοσοκομείο Ευαγγελισμός μετά από εγχείριση στο στομάχι.

⁴ Προσαρμογή από το

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%AF%CE%BB%CF%84%CE%BF%CF%82_%CE%9A%CE%BF%CF%85%CE%BD%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%AC%CF%82

Γκάντι⁵

Ο Μαχάτμα (Μεγάλη Ψυχή) Γκάντι υπήρξε Ινδός πολιτικός, επαναστάτης ακτιβιστής και η ηγετική μορφή του εθνικού κινήματος για την ινδική ανεξαρτησία. Ήταν επιπλέον εμπνευστής και πρωτεργάτης της αντίστασης χωρίς τη χρήση βίας και γι' αυτό επηρέασε στο σύνολό του το διεθνές ειρηνευτικό κίνημα. Θεωρείται παγκόσμιο σύμβολο και ορόσημο της φιλοσοφικής διάνοησης του 20^{ου} αιώνα. Γεννήθηκε στις 2 Οκτωβρίου 1869, στο Πορμπαντάρ και δολοφονήθηκε στις 30

Ιανουαρίου 1948, από φανατικό ινδουιστή, υποστηρικτή του διαμελισμού της χώρας.

Στην περίοδο του Μεσοπολέμου πρωταγωνίστησε στον εθνικό αγώνα για την ανεξαρτησία των Ινδών. Το κίνημα σύντομα γιγαντώθηκε και η τακτική της μη βίαιης αντίστασης υιοθετήθηκε από εκατομμύρια Ινδών. Το 1920 ο Γκάντι προώθησε μία οργανωμένη εκστρατεία μη συνεργασίας όπου παραιτήθηκαν οι Ινδοί κρατικοί αξιωματούχοι, οι πολίτες αρνούσαν τη συμμετοχή σε κρατικούς οργανισμούς και τα παιδιά αποχώρησαν από τα κρατικά σχολεία. Το 1930 ίδρυσε μαζί με τους οπαδούς του το Κίνημα Πολιτικής Ανυπακοής. Αγωνίστηκε κατά της οικονομικής εξαθλίωσης των Ινδών και κατά των βρετανικών καρτέλ που είχαν επιβάλλει οι αποικιοκράτες.

Επιπλέον, αγωνίστηκε για την κατάργηση του συστήματος των καστών το οποίο καταπίεζε την ινδική κοινωνία. Το 1942 συγκρότησε ένα νέο κίνημα με στόχο την ανεξαρτησία της Ινδίας. Συνελήφθη και φυλακίστηκε για αρκετά χρόνια. Η ανεξαρτησία της Ινδίας έγινε πραγματικότητα το 1947. Ωστόσο, οι Βρετανοί είχαν ήδη διαμελίσει τη χώρα επικαλούμενοι την έκρηξη του μουσουλμανικού εθνικισμού. Όνειρο του Γκάντι, ωστόσο, ήταν μια ενιαία Ινδία στην οποία ινδουιστές και μουσουλμάνοι θα συνυπήρχαν ειρηνικά.

⁵ Προσαρμογή από το <http://tvxs.gr/news/%CF%83%CE%B1%CE%BD-%CF%83%CE%AE%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B1/%CE%BC%CE%B1%CF%87%CE%AC%CF%84%CE%BC%CE%B1-%CE%B3%CE%BA%CE%AC%CE%BD%CF%84%CE%B9-%CE%BF-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%BF-%CE%B5%CF%80%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%AC%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BF-%CE%B1%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%B2%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AE%CF%82>

Ελισάβετ Μαρτινέγκου⁶

Η Ελισάβετ Μουτζάν Μαρτινέγκου ήταν μία από τις πρώτες Ελληνίδες συγγραφείς. Το γνωστότερο έργο της είναι η *Αυτοβιογραφία* της, ενώ από τα υπόλοιπα έργα της (θεατρικά έργα και ποιήματα) έχουν σωθεί ελάχιστα.

Οι γονείς της, Φραγκίσκος Μουτζάν και Αγγελική Σιγούρου, προέρχονταν από δύο από τις παλιότερες αριστοκρατικές οικογένειες της Ζακύνθου. Η Μουτζάν από μικρή είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη μάθηση και τα γράμματα και παρόλο που η εκπαίδευσή της ήταν περιορισμένη (είχε κατ' οίκον δασκάλους τρεις κληρικούς), η ίδια με προσωπική μελέτη απέκτησε γνώσεις της αρχαίας ελληνικής, της ιταλικής και της γαλλικής γλώσσας. Παράλληλα επιδιόταν στο γράψιμο ποιημάτων, θεατρικών έργων στα ελληνικά και τα ιταλικά και μεταφράσεων από την αρχαία ελληνική γραμματεία και επιθυμία της ήταν να μην παντρευτεί αλλά να αφοσιωθεί στην μελέτη και τη συγγραφή. Εξαιτίας των αντιρρήσεων της οικογένειάς της αντιπρότεινε να κλειστεί σε μοναστήρι ή να αποσυρθεί σε μία κατοικία της οικογένειας στην ύπαιθρο, όμως και αυτές οι επιθυμίες της δεν γίνονταν δεκτές από τους δικούς της. Μπροστά στην προοπτική να παραμείνει ανύπαντρη και να κατοικεί με τους γονείς της χωρίς να έχει το δικαίωμα να βγαίνει από το σπίτι, αποφάσισε να φύγει κρυφά από το νησί αλλά μετά από μια αποτυχημένη απόπειρα επέστρεψε χωρίς να την αντιληφθεί κάποιο μέλος της οικογένειάς της. Τελικά, αναγκάστηκε να υποχωρήσει και να δεχτεί την επιθυμία των δικών της να παντρευτεί το Νικόλαο Μαρτινέγκο το καλοκαίρι του 1831. Η Ελισάβετ Μουτζάν Μαρτινέγκου πέθανε στις 9 Νοεμβρίου 1832, δύο εβδομάδες μετά τη γέννηση του γιου της λόγω επιπλοκών στον τοκετό.

⁶ Προσαρμογή από το

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%B9%CF%83%CE%AC%CE%B2%CE%B5%CF%84_%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%84%CE%B6%CE%AC%CE%BD-%CE%9C%CE%B1%CF%81%CF%84%CE%B9%CE%BD%CE%AD%CE%B3%CE%BA%CE%BF%CF%85

Kenneth and Mamie Clark⁷

Ο Kenneth Clark (1914) και η Mamie Philipps Clark (1917) ήταν οι πρώτοι αфроαμερικανοί που απέκτησαν διδακτορικό στη ψυχολογία από το Πανεπιστήμιο Columbia στις Η.Π.Α.. Ο Kenneth Clark ήταν ο πρώτος αфроαμερικανός που έγινε τακτικός καθηγητής πανεπιστημίου στην Αμερική και η Mamie Philipps Clark ήταν η πρώτη ερευνήτρια που διερεύνησε πώς αντιλαμβάνονται τα έγχρωμα παιδιά προσχολικής ηλικίας την ταυτότητά τους. Σε μια κλασική μελέτη του 1950 βρήκε ότι τα παιδιά

προσχολικής ηλικίας των αфроαμερικανών προτιμούσαν τις λευκές κούκλες από τις μαύρες. Τα αποτελέσματά των ερευνών της χρησιμοποιήθηκαν για να τεκμηριωθούν οι αναπτυξιακές επιπτώσεις του φυλετικού διαχωρισμού στο ψυχισμό των παιδιών.

Οι δύο τους ίδρυσαν το 1946 το πρώτο κέντρο συμβουλευτικής υποστήριξης για οικογένειες και παιδιά στο Harlem της Νέα Υόρκης. Οι έρευνές τους για τις επιπτώσεις του φυλετικού διαχωρισμού στην εκπαίδευση θεωρούνται εξαιρετικά σημαντικές και χρησιμοποιήθηκαν από το Ανώτατο Δικαστήριο των Η.Π.Α. για να κηρύξει εκτός νόμου τον διαχωρισμό των παιδιών στα δημόσια σχολεία.

⁷ Προσαρμογή από <http://www.apa.org/pi/oema/resources/ethnicity-health/psychologists/clark.aspx>

Δραστηριότητα 2.

Η κάθε τετράδα ή τριάδα βρίσκει τρεις ομοιότητες και τρεις διαφορές ανάμεσα στα μέλη της κάθε ομάδας. Στη συνέχεια καθεμία πρέπει να σκεφτεί αυτό που την/τον κάνει διαφορετικό από τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας. Έγινε παρουσίαση της κάθε ομάδας στην ολομέλεια.

Ρωτήσαμε τις ομάδες αν ήταν πιο εύκολο να βρουν τις ομοιότητες ή τις διαφορές. Αναφέρθηκε ότι ήταν δυσκολότερο να βρουν αυτά που τους διαφοροποιούν από τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας. Συνήθως στο πλαίσιο της ομάδας τείνουμε να δίνουμε έμφαση σε αυτά που μας ενώνουν και παραγνωρίζουμε τις διαφορές μας.

Δραστηριότητα 3.

Απλώνουμε τρία υφάσματα σε διαφορετικά χρώματα και χωρίζουμε τις συμμετέχουσες/-ντες σε τρεις ομάδες. Στο ένα στέκονται οι νηπιαγωγοί με 0-10 χρόνια προϋπηρεσίας. Στο δεύτερο με 11-20 χρόνια προϋπηρεσίας. Στο τρίτο με πάνω από 21 χρόνια προϋπηρεσίας. Κάθε φορά δημιουργείται μια καινούργια ομάδα με τα άτομα εκείνα στα οποία ισχύουν οι παρακάτω προτάσεις:

Να σταθούν μπροστά όσες ...

1. *Τους αρέσει ο χορός.*
2. *Όσες έχουν ζήσει στο εξωτερικό.*
3. *Όσες τους αρέσει να ασχολούνται με τα ζώδια.*
4. *Όσες νηστεύουν.*
5. *Όσες από εσάς το πρώτο πτυχίο δεν είναι αυτό της νηπιαγωγού.*
6. *Όσες έχουν στην οικογένειά τους μετανάστη.*
7. *Όσες δεν έχουν καταγωγή από τη Χίο.*
8. *Όσες είναι παιδιά ναυτικών.*
9. *Όσες έχουν υπάρξει αθλητές ή αθλήτριες στη ζωή τους.*
10. *Όσες έχουν προσφυγική καταγωγή.*

Αρχικά, δημιουργήθηκαν 3 ομάδες με βάση τα χρόνια υπηρεσίας. Φάνηκε ότι αυτές οι ομάδες ήταν πολύ διακριτές συμπαγείς ανάμεσα στις νηπιαγωγούς (στα λίγα χρόνια υπηρεσίας υπήρξε μεγάλος αριθμός αναπληρωτών). Κάθε ομάδα έβαζε πολύ θετικά χαρακτηριστικά στην ταυτότητα όπως αυτή προέκυπτε από το καθεστώς διορισμού της και σκεφτόταν με αρνητικό τρόπο για τις άλλες ομάδες (π.χ. αναπληρώτριες - μόνιμες, διορισμένες με Α.Σ.Ε.Π. με ελετηρίδα). Είναι χαρακτηριστικό ότι τα συγκεκριμένα στερεότυπα επενδύθηκαν με συναίσθημα και αξιολογικές κρίσεις ηθικού χαρακτήρα (π.χ. πέρασα με Α.Σ.Ε.Π. είμαι πιο ικανή, μου έκλεψαν τη θέση που δικαιοματικά μου ανήκε για όσες περίμεναν να διοριστούν με ελετηρίδα). Η κάθε ομάδα επομένως αντιμετωπίζει τις άλλες ομάδες με προκατάληψη.

Σε κάποιες ομάδες ασκήθηκε κριτική για συγκεκριμένα μέλη που πρόβαλαν διαφορετικό τόπο καταγωγής από ότι θεωρούσαν άλλα μέλη ότι έχουν. Αυτό έδωσε το έναυσμα να συζητηθούν θέματα δικαιώματος αυτοπροσδιορισμού. Τονίστηκε ότι κάθε άτομο προσδιορίζει την ταυτότητά του με όποιον τρόπο

εκείνος επιθυμεί, με κριτήρια που θέτει ο ίδιος και αυτό οφείλει να γίνεται αντικείμενο σεβασμού από τους άλλους.

Η είσοδος των ατόμων στην καινούργια ομάδα, συχνά γινόταν δεκτή με έκπληξη καθώς συνυπήρχαν άτομα των τριών ομάδων σε μια νέα ομάδα. Βρέθηκαν δηλαδή να συνυπάρχουν άνθρωποι που δεν φαντάζονταν ότι μοιράζονταν κοινά χαρακτηριστικά (π.χ. κάνουν αθλητισμό). Διαπιστώσαμε πόσο εύκολο αναγνωρίζουμε τις διαφορές με τα μέλη μιας άλλης ομάδας και την ευκολία με την οποία αρνούμαστε να δούμε αυτά που μας ενώνουν. Αυτό συμβαίνει γιατί συνήθως επιλέγουμε να μη σχετιστούμε με άτομα που θεωρούμε ότι διαφέρουν από εμάς.

4^η Δραστηριότητα.

Οι συμμετέχουσες κλείνουν τα μάτια τους. Τους τοποθετούμε μια χρωματιστή βούλα. Δεν πρέπει να μιλήσουν καθόλου. Με μη λεκτικό τρόπο πρέπει να βρουν σε ποια ομάδα ανήκουν. Σχηματίζονται οι ομάδες. Ένα άτομο μένει μόνο. Έχουν δικαίωμα να μιλήσουν μόνο σε μέλη της δικής τους ομάδας. Απαγορεύεται οποιαδήποτε επαφή με τα μέλη των άλλων ομάδων.

Δίνουμε στις ομάδες ένα έντυπο με κωδικοποιημένη τη διακήρυξη για τα ανθρώπινα δικαιώματα (πάρτημα). Κάθε ομάδα διαλέγει ένα ανθρώπινο δικαίωμα. Τα μέλη πρέπει να συνεργαστούν και να δημιουργήσουν ένα διαφημιστικό σποτ γι' αυτό το δικαίωμα που να διαρκεί από ένα έως τρία λεπτά. Το άτομο που μένει μόνο παρατηρεί τις ομάδες και πρέπει να προσπαθήσει να τις προσεγγίσει με κάποιον τρόπο.

Μετά τις παρουσιάσεις η κάθε ομάδα βαθμολογήθηκε από τις υπόλοιπες ομάδες με βάση συγκεκριμένα κριτήρια. Η ομάδα που συγκέντρωσε τη μεγαλύτερη βαθμολογία κέρδιζε.

Μετά το τέλος της δραστηριότητας έγινε αφορμή για να συζητηθούν τα εξής:

- Τα ανθρώπινα δικαιώματα αλληλοεμπλέκονται.
- Πολλά από τα ανθρώπινα δικαιώματα παραβιάζονται ακόμα και σε κοινωνίες που είναι οικονομικά ανεπτυγμένες, με υψηλό βιοτικό επίπεδο και υψηλό επίπεδο δημοκρατίας.
- Το ευρύτερο πλαίσιο της ολομέλειας κατέταξε ανθρώπους σε ομάδες χωρίς τη δική τους βούληση ή γνώση (αντίστοιχα συμβαίνει στην κοινωνία).
- Η ολομέλεια επέλεξε να χωριστεί με βάση μια ομοιότητα (ίδιο χρώμα βούλας).
- Συζητήθηκαν τα κριτήρια που δόθηκαν στις ομάδες και πόσο αυτά επηρέασαν την βαθμολογία των ομάδων που δεν ακολούθησαν τους κανόνες (συμπεριέλαβαν άτομα που δεν ανήκαν στην ομάδα τους).
- Το περιθωριοποιημένο άτομο επενδύθηκε με αρνητικά χαρακτηριστικά (θεωρήθηκε κατάσκοπος) και βίωσε με έντονα συναισθήματα τον αποκλεισμό του από τις ομάδες.

5^η Δραστηριότητα.

Συζητάμε ποια κατά την γνώμη κάθε ομάδας είναι οι ικανότητες που πρέπει να έχει ο διαπολιτισμικός άνθρωπος στην εποχή μας. Με βάση αυτά που ειπώθηκαν στην ολομέλεια δημιουργήθηκε το νήμα της κάθε ομάδας.

Οι ανάγκες της εποχής με θέλουν να είμαι ανοιχτόμυαλη, να προσεγγίζω ανθρώπους και καταστάσεις με καλοσύνη, αγάπη και υπομονή. Η αποδοχή, η προσαρμοστικότητα και η ευελιξία αποτελούν κομμάτι των αποσκευών μου. Οι αποσκευές μου επίσης περιλαμβάνουν την κρίση να μη χάσω το όριο μου, την αίσθηση της μοναδικότητας και της αξίας μου. Είμαι διαθέσιμη και προσανατολισμένη στην προάσπιση των δικαιωμάτων και στην προστασία και αποδοχή του βαθύτερού μου εαυτού.

Το παραπάνω αποτελεί το νήμα των ομάδων, η συλλογική σοφία που συνδέει τις πέντε ομάδες των συναδέλφων που δουλέψαμε μαζί από 8 έως 14 Μαρτίου 2017.

Δ' ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- Γεωργόπουλος, Α. (2001). *Πανεπιστημιακές σημειώσεις για το μάθημα Σπουδές Ειρήνης*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης. Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.
- Council of Europe (2009). *Autobiography of intercultural encounters. Context, concepts and theories*. Διαθέσιμο στο http://www.coe.int/t/dg4/autobiography/Source/AIE_en/AIE_context_concepts_and_theories_en.pdf
- Georgopoulos, A., Kirkin, E., Mavrommatis, G., & Paidia, S. (2009). Peace education. *Synergies Sud-Est Europeen*, 2, σελ. 137-156.
- Hargreaves, D.H. (1990), *Interpersonal relations and education*. London: Routledge.
- Hogg, M.A. & Abrams, D. (1992). *Social identifications, a social psychology of intergroup relations and group processes*. London: Routledge.
- Schechter, D.L. Gilbert, D.T., & Wegner, D.M. (2012). *Ψυχολογία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Der Heijde, V.H. (1997). How do we differ, what do we have in common? In N.H. Weber, & P.M. Wolf (eds.), *Accommodating differences: how to cope with cultural diversity*. Reports on the 8th International Symposium on Education for Peace, Justice and Human Rights, Berlin, 1996.

http://www.unric.org/html/greek/pdf/UDHR_simple_greek.pdf

<http://gr.humanrights.com/>

http://www.psixologikosfaros.gr/article_det.asp?artid=1492

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%AC%CF%81%CF%84%CE%B9%CE%BD_%CE%9B%CE%BF%CF%8D%CE%B8%CE%B5%CF%81_%CE%9A%CE%B9%CE%BD%CE%B3%CE%BA

<http://tvxs.gr/news/%CF%83%CE%B1%CE%BD-%CF%83%CE%AE%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B1/%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B9%CF%81%CF%81%CF%8C%CE%B7-%CF%80%CE%B1%CF%81%CF%81%CE%AD%CE%BD-%CF%83%CE%B1%CE%BD-%CF%83%CE%AE%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B1-%C2%AB%CE%AD%CF%86%CF%85%CE%B3%CE%B5%CE%B7-%CF%80%CF%81%CF%8E%CF%84%CE%B7-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%AF%CE%B4%CE%B1-%CF%86%CE%B5%CE%BC%CE%B9%CE%BD%CE%AF%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%B1>

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%AF%CE%BB%CF%84%CE%BF%CF%82_%CE%9A%CE%BF%CF%85%CE%BD%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%AC%CF%82

<http://tvxs.gr/news/%CF%83%CE%B1%CE%BD-%CF%83%CE%AE%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B1/%CE%BC%CE%B1%CF%87%CE%AC%CF%84%CE%BC%CE%B1-%CE%B3%CE%BA%CE%AC%CE%BD%CF%84%CE%B9-%CE%BF-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%BF->

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%B9%CF%83%CE%AC%CE%B2%CE%B5%CF%84_%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%84%CE%B6%CE%AC%CE%BD-%CE%9C%CE%B1%CF%81%CF%84%CE%B9%CE%BD%CE%AD%CE%B3%CE%BA%CE%BF%CF%85
<http://www.apa.org/pi/oema/resources/ethnicity-health/psychologists/clark.aspx>

Ε' ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ⁸

ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

60 χρόνια Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα
(1948 – 2008)

Γνωρίστε τα Δικαιώματά σας – Πάρτε μέρος στον εορτασμό

www.KnowYourRights2008.org

Η Διακήρυξη εν συντομία

1. Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι μεταξύ τους. Έχουν αξιοπρέπεια και δικαιώματα
2. Όλοι έχουν δικαιώματα αδιακρίτως φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πεποιθήσεων, καταγωγής, περιουσίας, γέννησης ή τόπου διαμονής
3. Όλοι έχουν δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την προσωπική ασφάλεια
4. Κανείς δεν μπορεί να ζει υπό καθεστώς δουλείας
5. Κανείς δεν μπορεί να υποβάλλεται σε βασανιστήρια
6. Όλοι είναι ίσοι απέναντι στο νόμο
7. Όλοι δικαιούνται ίση προστασία από το νόμο
8. Όλοι έχουν το δικαίωμα να ασκούν αποτελεσματικά ένδικα σε αρμόδια δικαστήρια
9. Κανείς δεν μπορεί να συλλαμβάνεται αυθαίρετα
10. Όλοι έχουν δικαίωμα σε δίκαιη και δημόσια δίκη από ανεξάρτητο δικαστήριο
11. Όλοι είναι αθώοι μέχρι αποδείξεως του εναντίου σε δημόσια δίκη που παρέχει όλες τις απαραίτητες υπερασπιστικές εγγυήσεις.
12. Όλοι έχουν το δικαίωμα της ιδιωτικότητας στην κατοικία, την οικογένεια και την αλληλογραφία.
13. Όλοι έχουν το δικαίωμα να κυκλοφορούν ελεύθερα, να εγκαταλείπουν ή να επιστρέφουν σε οποιαδήποτε χώρα
14. Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα ασύλου
15. Όλοι έχουν το δικαίωμα στην ιθαγένεια
16. Όλοι έχουν το δικαίωμα στο γάμο και τη δημιουργία οικογένειας. Οι άνδρες και οι γυναίκες έχουν ίσα δικαιώματα τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά τη λύση του γάμου
17. Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα της ιδιοκτησίας
18. Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και των θρησκευτικών πεποιθήσεων
19. Όλοι έχουν το δικαίωμα της ελευθερίας γνώμης και έκφρασης και το δικαίωμα στην αναζήτηση, λήψη και διάδοση πληροφοριών
20. Όλοι έχουν το δικαίωμα του συνέχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι
21. Όλοι έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι
22. Κάθε άτομο έχει δικαίωμα στην κοινωνική ασφάλιση και στην εξασφάλιση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων του
23. Όλοι έχουν το δικαίωμα στην εργασία, την ίση αμοιβή για ίση εργασία και το δικαίωμα του συνδικαλιζέσθαι
24. Όλοι έχουν το δικαίωμα σε λογικό ωράριο εργασίας και σε άδεια μετ' αποδοχών
25. Όλοι έχουν το δικαίωμα σε ένα ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο για τους ίδιους και την οικογένεια τους που θα περιλαμβάνει την τροφή, τη στέγαση, το ρουχισμό, την ιατρική περίθαλψη και την κοινωνική ασφάλιση
26. Όλοι έχουν δικαίωμα στην εκπαίδευση
27. Όλοι έχουν το δικαίωμα συμμετοχής στην πνευματική ζωή και στην προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων
28. Όλοι έχουν δικαίωμα σε μια κοινωνική και διεθνή τάξη, στο πλαίσιο της οποίας τα δικαιώματα και οι ελευθερίες της Διακήρυξης μπορούν να πραγματώνονται
29. Κάθε άτομο έχει υποχρεώσεις απέναντι στην κοινωνία και σε τρίτους
30. Καμιά διάταξη της Διακήρυξης δεν παρέχει σε ένα κράτος, σε μια ομάδα ατόμων ή σε ένα άτομο οποιοδήποτε δικαίωμα να εμπλέκεται σε δραστηριότητες που αποβλέπουν στην καταστράτηγηση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που περιλαμβάνονται σε αυτήν

Σημείωση : «Η Διακήρυξη εν συντομία» αποτελεί μια απλουστευμένη μορφή της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Για το πλήρες κείμενο της Οικουμενικής Διακήρυξης: <http://www.unhcr.ch/udhr/lang/grk.htm>

Αξιοπρέπεια και δικαιοσύνη για όλους μας

www.unric.org

UNRIC

Περιφερειακό Κέντρο
Πληροφόρησης των
Ηνωμένων Εθνών

⁸ Διαθέσιμο στο http://www.unric.org/html/greek/pdf/UDHR_simple_greek.pdf